

**SÜLEYMAN HİLMİ
TUNAHAN'IN
TALİM VE TERBİYE
USULÜ**

Emine Sevde ÇAKMAK



AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademişyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-167-4

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Akademişyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

Süleyman Hilmi Tunahan'ın
Talim ve Terbiye Usulü

Yayıncı Sertifika No

25465

Yazar

Emine Sevde Çakmak

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

DOI

10.37609/akya.1846

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

GENEL DAĞITIM

Akademişyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Ülkemiz tarihi çok eskilere dayanan ve zaman içerisinde bizim kültürümüze de etki etmiş olan pek çok tarikata ev sahipliği yapmaktadır. Bu tarikatlar haricinde, sonradan belli bir İslami anlayışın temsilcileri olarak ortaya çıkmış olan ve değişen sosyo-politik yapıya uygun olarak zaman içerisinde yapısını ve örgütlenme tarzını değiştiren, geliştiren bazı dini grup yahut cemaatler de bulunmaktadır. Bu cemaat ve gruplardan bazıları gerek yapıları gerekse sayıları itibarı ile dini eğitim ve öğretim alanında daha öne çıkmaktadır.

Öne çıkan bu cemaat ve gruplar genelde içine kapalı bir yapıya sahip bulduklarından eğitim sistemleri ve yöntemleri hakkında kapsamlı bir bilgiye ulaşabilmek oldukça zordur. Ancak diğer bir yünden bu grupların ülkemizdeki dini eğitimde etkili oldukları küçümsenmesi imkânsız olan kitle nedeniyle bilimsel olarak da incelenmeye ihtiyaçları olduğu bilinmektedir. Bu ihtiyaca rağmen bu konuda kapsamlı ve geniş çalışma bulunmaması dikkat çekmektedir.

Yaptığımız bu çalışmada, ülkemizde bulunan bu tür cemaatlerin önde gelenlerinden olan ve “Süleymancılar” olarak bilinen ve tanınan cemaatin dini eğitim ve öğretim metotlarını incelemeye çalıştık. Bu cemaatin yapısına dair az sayıda çalışma bulunmakla beraber eğitim sistemine dair bir çalışma henüz bulunmamaktadır.

Çalışmamızın bu konudaki eksikliği az da olsa kapatacağı ve tarafsız bir gözle inceleyenlere bu cemaatin dini eğitim metotlarına dair bir fikir verebileceği görüşündeyiz.

Bu çalışmanın ortaya çıkma aşamasında bana madden ve manen yol gösteren, eğitimim için her türlü emeği veren anneme ve babama, benden hiçbir konuda desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Zeki Arslantürk beyefendiye, değerli fikirleri ve katkılarıyla bitirmemi sağlayan danışman hocam Prof. Dr. Ali Coşkun beyefendiye hem teşekkür ediyor hem de hürmetlerimi sunuyorum. Ayrıca her konuda yanımda bulunan ve bana destek olan değerli eşim Cebbar Çakmak ve güzel huyu ile bana hep kolaylık gösteren kızım Saliha'ya da çok teşekkür ediyorum.

Emine ÇAKMAK

KISALTMALAR

- A.g.e. : Adı Geçen Eser
A.g.m. : Adı Geçen Makale
Bkz. : Bakınız
Hz. : Hazreti, Hazretleri
S. : Sayfa
Terc. : Tercüme Eden
Vb. : Ve Benzeri

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
A. KONU, AMAÇ VE ÖNEM	1
B. KAPSAM VE SINIRLAR	1
C. İDDİA VE VARSAYIMLAR	1
D. YÖNTEM	2
BÖLÜM 1	3
“SÜLEYMANCILIĞIN” ORTAYA ÇIKIŞI, GELİŞİM EVRELERİ VE GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU	3
A. SÜLEYMAN HİLMİ TUNAHAN’IN HAYATI.....	4
B. “SÜLEYMANCILIĞIN” ORTAYA ÇIKIŞI	12
C. “SÜLEYMANCILIĞIN” GELİŞİM EVRELERİ.....	14
a. Süleyman Hilmi Tunahan Dönemi	15
a.a. 1950 Öncesi Dönem.....	15
a.b. 1950 Sonrası Dönem.....	17
b. Süleyman Hilmi Tunahan Sonrası Dönem	19
b.a. 1959-1971 Arası Dönem.....	19
b.b. 1971-1980 Arası Dönem.....	21
b.c. 1980 Sonrası Dönem.....	23
D. “SÜLEYMANCILIĞIN” GÜNÜMÜZDEKİ GENEL DURUMU	25
a. Bilimsel Eğitime Destek Çalışmaları.....	27
b. Kreş ve Anaokulları, Özel Okullar.....	29
c. Hastaneler, Turizm Şirketleri ve Ticari Kurumlar.....	30
d. Yayınları, Takvim ve Dergiler	31
BÖLÜM 2	
“SÜLEYMANCILIK” CEMAATİNDE EĞİTİM METODLARI	33
A. MÂNEVİ EĞİTİM (BÂTİNİ İLİMLERDE TÂLİM VE TERBİYE) METODU	33
a- Ruhsal Gelişim İçin Nefis Terbiyesi Eğitimi ve İlkeleri	33

a.a. Adanmışlık ruhu oluşturma ve “havas” olma hissini kazandırılması.....	37
a.b. Tespih vazifesi verilmesi ve mânevi zikre (Râbîta-i Şerife’ye) hazırlık dönemi.....	38
a.c. Râbîta-i Şerife ve Zikr-i Kalbi’nin tarif edilmesi ile cemaate girilmesi.....	40
a.d. Belli bir aşamaya gelenlere, günlük vazifelerine ek olarak “Evrad-ı Şerif” okuma müsâdesinin verilmesi	41
a.e. Cemaat mensuplarının manevi eğitim ve terbiyesi için hatimler yapılması, hatimlere devam sağlanarak Kuran Kursları’ndaki ve dışarıdaki cemaat mensuplarının birlikteliğinin sağlanması	41
HATMÎ HÂCEGAN’IN YAPILIŞI:.....	42
HATMÎ KADİRİNİN YAPILIŞI:.....	43
a. Cemaate “ihvan” kazandırma çabaları	44
f.a. Daha önce cemaatin kurslarında kalmış olup farklı sebeplerle kurslar veya yurtlardan ayrılmış olan kişilerin cemaate kazandırılma faaliyetleri	45
f.b. Hiç kurslarla alakası olmayan, bilmeyen ve tanımayan kişilerin mevcut “ihvan” veya cemaat görevlileri tarafından cemaate kazandırılma çalışmaları.....	45
a.g. Cemaat mensupları arasında birlik ve beraberlik sağlamak amacıyla ve mânevi istifadeleri için seyahatler tertip edilmesi	46
a.h. Erkek ihvanların uygun olanlarının ve isteyenlerinin öğrenci yurtlarını yöneten derneklere üye yapılmaları ve derneklere maddi destek için “teberru” faaliyetlerine gidilmesi	47
b. Zihinsel Gelişim İçin Tasavvufî Bilgilerin Aktarılması Eğitimi ve Metotları	48
b.a. Mektubâtı İmam-ı Rabbani	48
b.b. Süleyman Hilmi Tunahan’a İzafe Edilen “Kibrit-i Ahmer” Risalesi	49
b.c. Ödemişli Merhum Ziya Sunguroğlu’nun Notları Kitabı	50

b.d. Cemaat Mensuplarının Süleyman Hilmi Tunahan'a Atfederek Okudukları Mektuplar Risalesi	52
B. ZAHİRİ EĞİTİM (ZAHİRİ İLİMLERİN ÖĞRETİMİ VE EĞİTİMİ) METOTLARI.....	56
GÜNLÜK PROGRAM	56
a- Kuran Okumanın ve Kuran İlimlerinin Öğretim ve Eğitimi.....	57
b- Kurandan Bazı Bölümlerin Ezberlenmesi	58
c- İlmihal Bilgisi ve Diğer Dini Bilgilerin Öğretilmesi	58
d- Arapça İlimlerin Öğretimi ve Eğitimi	59
C. CEMAATİN YURT DIŞINDAKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM FAALİYETLERİ	64
a. Burhan Satar Beyefendi İle Yapılan Görüşme.....	65
BÖLÜM 3	69
UYGULAMALI ARAŞTIRMA.....	69
A. MÜLAKAT SONUÇLARI	69
a. Mehmet Arıkan Beyefendi İle Yapılan Mülakat.....	69
b. Hüsnü Yılmaz Beyefendi İle Yapılan Mülakat.....	92
B. MÜLAKATLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	112
SONUÇ.....	118
EK-1	121
EK-2 MÜLAKÂT SORULARI.....	128
BİBLİYOGRAFYA.....	129

EK-2 MÜLAKÂT SORULARI

1. Kendinizi tanıtır mısınız? Süleyman Hilmi Tunahan ile nasıl tanıştınız ve nasıl talebesi oldunuz anlatır mısınız?
2. Süleyman Hilmi Tunahan ‘ın ders işleme sistemini ve mânevi (*tasavvufi*) yönünü tarif edebilir misiniz? (*ders işleme usülündeki maddi unsurlar:* öğrencilerin oturma şekli, müzakere yöntemi, okuyucu, önceden derse çalışma vs. - *mânevi unsurlar:* derse başlamadan okuduğu dua, ders arasında malumat, öğrencilere *espri* yaparak motive etmesi vs.)
3. Süleyman Hilmi Tunahan tarafından verilen din eğitimini, maddi eğitim ve mânevi (*tasavvufi*) eğitim olarak nasıl tanımlarsınız?
4. Süleyman Hilmi Tunahan’ın talebelerinin yaş ortalamaları nasıldı ve bilimsel eğitim seviyeleri o zamanın durumu dikkate alındığında hangi düzeyde idi?
5. Süleyman Hilmi Tunahan’ın talebelerini ait oldukları sosyal tabakalar yönüyle (*köylü-şehirli*) ve maddi imkânları yönüyle (*zengin-orta halli-fakir*) nasıl değerlendirirsiniz?
6. Sizce o dönemde Süleyman Hilmi Tunahan’ın şahsi olarak din eğitimi vermesinin sebepleri nelerdir?
7. Süleyman Hilmi Tunahan’ın devlet tarafından verilen din eğitimine karşı tutumunu nasıl târif edersiniz?
8. Size verilen din eğitimini şuanda değerlendirdiğiniz zaman farkına vardığınız herhangi bir eksik veya olumsuz yönü var mı?
9. Günümüzde devletin ve diğer cemaat yâhut kurumların verdikleri dini eğitim ile Süleyman Hilmi Tunahan’ın izinden gidenlerin devam ettirdikleri dini eğitim arasında sizce ne gibi farklar bulunmaktadır?
10. “Süleymancılar” olarak günümüzde cemaatin yürüttüğü din eğitiminde öz eleştiri yapıldığında, sizce herhangi bir eksiklik var mı? Bu konuda ne tür değişiklikler yapılabilir?

BİBLİYOGRAFYA

1. AK ALİ, “Süleymancılık İle Yaftalanan Federasyon ve Dernekler İthamları ve Cevaplar”, Kral Matbaası, İstanbul-1987
2. AK ALİ, “Süleymancılık Uydurması”, Coşkun Ofset, İstanbul-1986
3. AKGÜNDÜZ AHMET, “Arşiv Belgeleri Işığında Silistre’li Süleyman Hilmi Tunahan”, Osav Yay., İstanbul-1997
4. ALBAYRAK SADIK, “Son Devir Osmanlı Uleması”, İstanbul-1981
5. ALTUNTAŞ HALİL- ŞAHİN MUZAFFER, “Diyaret İşleri Başkanlığı Kuran-ı Kerim Meali”, Ankara-2008
6. AYDIN MUSTAFA, “Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: İslamcılık”, 6.Cilt, İstanbul-2004
7. BURSALI MUSTAFA NECATİ, “Yakın Tarihin Din Mazlumları”, İstanbul-1996
8. CEYLAN HASAN HÜSEYİN, “Cumhuriyet Dönemi Din-Devlet İlişkileri”, Ankara-1992
9. EMRE MEHMET, “Üstadım Süleyman Hilmi Tunahan ve Hatıralarım”, Erhan Yay., İstanbul-2000
10. ERKAN ALİ, “Büyük Arapça-Türkçe Lügat-El-Beyan”, Yasin Yay., İstanbul-2004
11. GÜNER AHMET, “Tarikatlar Ansiklopedisi” İstanbul-1991
12. <http://nedir.dictionarist.com/ordonat>
13. <http://www.tasavvufnedir.com/component/content/article/25-tasavvuf-nedir/234-tasavvuf-allaha-en-yakn-yoldur.html>
14. KISAKÜREK NECİP FAZIL, “Son Devrin Din Mazlumları”, Büyük Doğu Yay., İstanbul-2010
15. KIRMAN MEHMET ALİ, “Süleymancılık, Ortaya Çıkışı, Gelişim Evreleri ve Günümüzdeki Durumu”, Demokrasi Platformu Dergisi, Yıl:2, S:6, 2006
16. KOMİSYON, “Diyaret İşleri Başkanlığı İslam Ansiklopedisi 41. Cilt”, Ankara-2012
17. KUŞEYRİ ABDÜLKERİM, “Tasavvuf İlmine Dair Kuşeyri Risalesi”, Terc: Süleyman Uludağ, Dergah Yay., 1999
18. KÜÇÜK HASAN, “Osmanlı Devletini Tarih Sahnesine Çıkaran Kuvvetlerden Biri: Tarikatlar ve Türkler Üzerindeki Müspet Tesirleri”, İstanbul-1976
19. KÜTÜKOĞLU MÜBAHAT S., “Darul Hilafetil Aliyye Medresesi”, DİA-8
20. MANAV OSMAN BÜLENT-KURT SEYFETTİN, “Süleyman Hilmi Tunahan-Sahabeden Günümüze Allah Dostları”, İstanbul-1996
21. MEKTUPLAR RİSALESİ VE BAZI MESAIL-İ MÜHİMME, (Baskı Tarihi ve Yeri Yok)
22. ÖDEMİŞLİ MERHUM ZİYA SUNGUROĞLU’NUN NOTLARI, (Baskı Tarihi ve Yeri Yok)
23. ÖZMEN MEHMET ALİ, “İslamiyet ve Süleymancılık Üzerinde Mukayeseli Bir Araştırma”, Yayımlanmamış Lisans Tezi, Ankara-1978
24. RİSALE-İ KİBRİT-İ AHMER, (Baskı Tarihi ve Yeri Yok)
25. SİTEMBÖLÜKBAŞI ŞABAN, “Türkiye’de İslam’ın Yeniden İnkişafı (1950-1960)”, Ankara-1995
26. SÜHREVERDİ ŞİHABÜDDİN, “Avarifül Mearif – Gerçek Tasavvuf” Terc: Dilaver Selvi, Semerkand Yay., Ankara-2010
27. TOSUN NECMİ, “Orta Asya Evliyasından Salahaddin Mevlana bin Siracüddin”, Yüzakı-sayı:54
28. TURAN AHMET, “Süleymancılık”, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı:9, Samsun-1997

29. TUSİ EBU NASR SERRAC, “El-Lüma-İslam Tasavvufu-Tasavvufia İlgili Sorular-Cevaplar”, Terc: H. Kamil Yılmaz, Altınoluk Yay., İstanbul-1996
30. UFUK: HAFTALIK SIYASI GAZETE, “Büyük Müceddid İçin Ne Dediler?”, (Dizi Röportaj-Aralık 1977 ve Haziran 1979 tarihleri arasındaki sayılar)
31. VAKKASOĞLU VEHBİ, “Maneviyat Dünyamızda İz Bırakanlar”,Nesil Yay.,İstanbul-2010
32. www.faziletakvimi.com/aciklamalar/detay/16
33. YENİ ŞAFAK, “Bir İnanç Abidesinin Çileli Öyküsü: Süleyman Efendi Gerçeği”, İstanbul-(1-8 Şubat)2001
34. YILMAZ HIZIR, “Süleymancılık! Hakkında Bir İnceleme”, Köln-1977